

Učiteljski Tovarš.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dne vsakega meseca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj IX.

V Ljubljani 15. oktobra 1869.

List 20.

Pervi dan v šoli.

Že dolgo časa pred, preden se šola začne, starši otrokom napovedujejo šolo. Pametni reditelji otrokom šolo tako prijetno kažejo, da otroci komaj pričakujejo dneva, kedar bodo šli pervikrat v šolo. Nevedni starši pa otroke strašijo s šolo in učiteljem; šolo jim kažejo kot kako strahovalnico ali pokorilnico in učitelja kot hudega moža s šibo in palico.

Obernimo se od te napake, in pogledjmo malega dečka, ki veselo pričakuje šole! Že večer popred ne more tako mirno zaspiti, kot drugikrat; po noči se mu sanja od černih in rudečih čerk, od pisanih knjižic in črtalic, od veselih svojih tovaršev, ki so ž njim v šoli i. t. d. Zjutraj še ne prisije rumeno solnce čez goro, je mali učenec že zbujen in praša, če bode šel že kmali v šolo! Druga jutra ga je mati mogla klicati k sebi, da ga je umila in počesala; danes pa že sam čaka, da bi se umival in napravljal. Tudi kosilce mu danes nič kaj ne diši, ker se boji, da bi ne zamudil šole. Mati ga praznično napravi; sam pa vzame torbico s knjižico in tablico, ter ves pripravljen čaka veselega trenutka, da bode šel na pot. Šolska ura se bliža. Mati ga prime za roko, in veselo gresta proti šolski hiši. Oče pa si misli: Hodi v šolo z Bogom, moj sin! Perva pot v šolo naj ti bode ob enem perva srečna pot v življenje! Veselo poskakuje mali deček pri roci svoje matere, in po raznih vprašanjih prideta do šole. Tu vidita zbranih že tudi več drugih očetov in mater s svojimi otroci. Učitelj je v sredi med njimi, ter otroka za otrokom sprejemlje in pri roci vodi v klopi. Vsi, starši in otroci, gledajo učitelja, kako ravna ž njimi, kaj s kom govori, kako se do njih obnaša i. t. d.

V tej prvi uri naj bi si vendar vsak učitelj prizadjal, kar koli bi si mogel, da bi si pri starših in otrocih pridobival ljubezni in zaupanja, ali, da bi si saj več ne pokazil, kakor pridobil. Ni mu se treba hliniti, temuč prav po naravni poti naj obečuje s svojimi novimi učenci in s starši. Ena prijazna beseda, lep pogled že tu veliko stori.

Starši svoje male zaupljivo pusté pri učitelju. Kaj si li vse misli mala čedica pervikrat v šoli? Tonče bistro gleda za učiteljem, kamor koli se oberne, in tesno pričakuje, kako bo kaj v šoli. — Nace je radoveden, kaj bode učitelj njega naj pred vprašal. — Brice ogleduje svoje tovarše, in se jim posmehuje, med tem ko si njegov sosed Andrejček solze briše in na tihem ihtí. — Janezek sedi kakor lipov bog, in si ne upa ne na desno, ne na levo pogledati. — Jurče vstaja in seda, kakor domá, in misli, da je šola igrača. — Francek se z učiteljem kakor domá, s starši meni, in njegov sosed Mihec pa pazi na vsako besedo, ki je izgovori učitelj. — Matevžek gleda, če mu bode kdo že kmali kaj jesti prinesel, kajti zgodaj je že vstal in pred šolo ni bilo časa, da bi se bil najedel. — Anžek pa plahotno pogleduje sim in tje po kotih, kje bode zagledal šibo ali palico ali kako drugo štrašno šolsko orodje, od kterega so mu domá pravili.

Tako se vsak otrok drugače véde in drugače misli. Kaj pa misli in občuti tu učitelj pri svoji mali čedi? Toliko rudečih lic, bistrih očesov in vročih sere pri sebi imeti pogreva tudi skerbnega učitelja, in nehoté ga prešinjajo resne misli. „Koliko odgovornosti do Boga in ljudi se mi v tej uri zopet nalaga! Vsaki teh otrok je kakor njiva, ki jo moram obdelovati in pripravljati, da bode kaj donesla, — drevesce, ki ga moram saditi, cepiti in rediti, da obrodi dobrega sadú, — duša človeška, kateri moram kazati pravo pot za časno in večno srečo! Z vsakim teh otročicev združeno je očetovo ali materno serce!“

Koliko ljubezni in zvestobe tirjajo vsi ti od učitelja! Dalje vidi učitelj v tem trenutku marsikaj pred očmi, in si misli: „Koliko imam med temi otroci takih, ki mi bodo težavno delo grenili! Koliko poterpežljivosti bode treba! Koliko vročega dela me čaka: 40 tednov, vsaki teden 22, tedaj vkup 880 učnih ur. Če se na vsako uro za navadno podučevanje šteje 10000 besedi (kar ni veliko), pride to na vse šolsko leto 8.800.000 besedi, in če se od tega le mala polovica vzame,

izgovori učitelj v začetni šoli dobro čez 4 milijone besedi na leto. Ali je kje kak stan, ki potrebuje toliko moči v pljučih, kakor učiteljski? Ni čuda, da veliko mladih učiteljev že prva leta onemore in gre pod zemljo! Obljubim, da bom, kolikor mogoče, tudi varoval svojega zdravja. Nepotrebno ne bom govoril, pa tudi ne preglasno, pa tudi jezil se ne bom; raji bom nekoliko trenutkov pri podučevanju prenehal, kakor da bi razsajal nad hudobnimi učenci“.

Sedaj pa pride čas, da učitelj začne šolo, to je, da podučuje. Kaj, podučuje! Pervi dan učence po šolsko podučevati, bi ne teknilo. Učitelj naj učence prve dni tako podučuje, da ne vedó, da jih hoče podučevati. On naj prve ure le na to gleda, da učencem šolo prijetno dela in priljubi. To naj se godi s primernimi vajami s kazavnim podukom in, bi rekel, z nekterimi telovadskimi vajami, da se navadijo po šolsko sedeti, vstajati, vversteno hoditi i. t. d. Druge vaje, n. pr. so, da učitelj z učenci posamne zloge, besede in kratke stavke z učenci posamno in z vso šolo glasno izgovarja. Naj poglobitnejše vodilo pri teh vajah je: „Vadi učence naj manj vsake četrte ure kaj drugega“. Tako naj se učitelj prvi dan véde pri svojih učencih in naj se jim kaže pravega prijatelja, očeta in matere.

(Po Wiedemannu A. P.)

Stari in mladi Slovenec.

Prêko.

O. Prêko i prêky adv. contra, prêko ali vû preko, prêkû glagolati, knjigu na prêko razgnuti; praep. per cum gen. raro cum acc. prêko polja, šume, rêku; prêkû adj. transversus, contrarius, prêky i prêkij पुल, prêkaja slovesa; prêce, naj prêce.

S. Nsl. prekorubce absolute, prekomorski; prêčiti impedimentum ponere, -se seditionem movere, prêčinû transversus; prekast torvus; prekost res contraria, rebellio, -in contrarius, -nik rebellionis auctor. Znamenito se mi zdí, da s prêčiti skleplate i precej illico, fortiter, serb. priki.

Prêmo.

O. Prêmo, tudi prêma-u-y in prjamî-a-u, adv. e regione, vî prêmo, prêmi adv. via recta, prêmê recte, vetru